

บทที่ 5

ความคิดเห็นของบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ

จากการที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงกระบวนการชันสูตรพลิกศพในแง่มุมมองต่าง ๆ ที่ผ่านมา ก็พอจะได้ถึงข้อมูลส่วนหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบงานนิติเวชในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหามีในระบบงานเหล่านั้นด้วย แต่อย่างไรก็ดี ผู้เขียนก็ยังเห็นว่าการศึกษาวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจจะยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ หากมิได้ทราบถึงข้อมูลความคิดเห็นของบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ทำการเก็บรวบรวมความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นโดยใช้วิธีการ "สัมภาษณ์" จากกลุ่มบุคคล 7 สาขาวิชาชีพ ด้วยกัน โดยตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะใช้สาขาวิชาชีพละประมาณ 4-6 คน ซึ่งสาขาวิชาชีพดังกล่าวได้แก่

- พนักงานสอบสวน
- แพทย์
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ หรือสาธารณสุขตำบล
- เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง
- ทนายความ
- อัยการ
- ศาล

โดยวิธีการสัมภาษณ์ดังกล่าวจะเป็นการสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในแง่มุมมองและขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงแนวทางในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเหล่านี้ ซึ่งจะนำไปสู่แนวคิดในการพัฒนาระบบงานนิติเวช ในส่วนของการชันสูตรพลิกศพที่เป็นความคิดเห็นของแต่ละท่าน อันจะนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาคำตอบต่อไป

สำหรับจุดประสงค์ที่ผู้เขียนนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ประกอบการวิเคราะห์วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เพื่อจะทำให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านนี้ที่มีอยู่จริง เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาระบบงานนิติเวชดังกล่าวในประเทศไทยภายใต้สภาพของความเป็นจริงมากที่สุดนั่นเอง

วิธีการสัมภาษณ์ในที่นี้ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่เป็นการกำหนดเฉพาะแนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ไม่มีโครงสร้างแน่ชัด คำถามจะเป็นคำถามเปิด แบบสอบถามจะกำหนดเฉพาะแนวทางในการถามเท่านั้น และจะเว้นที่ไว้กรอกคำตอบ ซึ่งผู้ตอบจะตอบอย่างไรก็ได้ ผู้สัมภาษณ์ก็จะทำการบันทึกคำตอบที่ได้ฟังมาแล้วทั้งหมด ลักษณะทั่วไปของแบบสอบถาม¹ :

แบบสอบถาม ได้ใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ตอบตอบคำถามตามที่คุณสัมภาษณ์กำหนดแนวทางไว้ ซึ่งแนวคำถามที่คุณเขียนใช้ในแบบสอบถามจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล และรายละเอียด ที่เป็นข้อเท็จจริง ประวัติ ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการชั้นสูงตรรกศาสตร์

โดยการใช้แบบสอบถามนั้น ผู้เขียนได้ใช้วิธีการผสมทั้ง 2 วิธี คือ

1) วิธีที่ให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามเอง คือ การส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบ ซึ่งเป็นตัวอย่างในการวิจัยกรอกข้อความในแบบสอบถามแล้วส่งกลับคืนมาให้ผู้สัมภาษณ์ วิธีนี้สามารถทำได้โดยง่ายและสะดวกในกรณีที่ผู้ตอบที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยอยู่กระจัดกระจายกันมากตามสภาพภูมิศาสตร์

2) วิธีที่ผู้สัมภาษณ์กรอกแบบสอบถามให้ คือ การที่ผู้สัมภาษณ์นำแบบสอบถามไปถามจากบุคคลที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยโดยถามคำถามที่กำหนดไว้แล้วบันทึกคำตอบลงในแบบสอบถามด้วยตนเอง วิธีนี้เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลผสมโดยใช้การสัมภาษณ์เข้ามาช่วยและสามารถยืดหยุ่นในการตั้งคำถามได้มาก ถามซักเพื่อให้ได้รายละเอียดที่แน่นอนถูกต้องได้

และจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลซึ่งความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีต่อระบบงานนิติเวชในส่วนของกระบวนการชั้นสูงตรรกศาสตร์ ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

5.1 พนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการชั้นสูงตรรกศาสตร์ในเบื้องต้น ที่จะทำการค้นหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตายนั้น ทั้งจากร่างกายของศพ และจากบริเวณสถานที่พบศพ จึงนับว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญในการชั้นสูงตรรกศาสตร์ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลจากกลุ่มดังกล่าว โดยการสัมภาษณ์จะเป็นไปในรูปแบบของการสอบถามความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ

¹เทียนฉาย กิระนันท์, สังคมสงเคราะห์วิจัย พิมพ์ครั้งที่ 2 (ปรับปรุงใหม่) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 106-110.

งานของพนักงานสอบสวน รวมถึงแนวทางในการพัฒนาระบบงานนิติเวชในส่วนของ การชันสูตรพลิกศพที่เป็นอยู่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์รวบรวมความคิดเห็นจากบุคคลในสาขาวิชาชีพดังกล่าว จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1) พลตำรวจโทจรูณ โสภิตพันธ์ หัวหน้าอำนวยการกรมตำรวจ สำนักงานฝ่ายอำนวยการ กรมตำรวจ
- 2) พลตำรวจตรี นิพนธ์ วีระสุนทร ผู้บังคับการประจำกรมตำรวจ กรมตำรวจ
- 3) พันตำรวจเอก มนตรี โปตระนันท์ ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธร ตำบลเพ จังหวัดระยอง
- 4) ร้อยตำรวจเอก ปรีชา กองแก้ว รองสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจนครบาลพญาไท
- 5) ร้อยตำรวจโท นฤตม มารศรี รองสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้

5.1.1 ระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบหลักมีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว เนื่องจากพนักงานตำรวจเป็นผู้รับแจ้งเหตุเบื้องต้นและเป็นผู้ประสานงานกับแพทย์ ที่จะมาร่วมชันสูตรพลิกศพ การที่จะตัดมิให้พนักงานสอบสวนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวให้ขาดตอนไปเลยนั้นอาจจะมีข้อเสียที่ดี เนื่องจากทุกวันนี้การสอบสวนขึ้นอยู่กับทางตำรวจ พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมหลักฐาน นำเสนออัยการ ถ้าเห็นว่าไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมในส่วนไหนก็น่าจะใช้วิธีการอื่นมาเสริมรูรั่วได้²

ขณะเดียวกันก็มีความเห็นว่าควรให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักอยู่เช่นเดิม แต่ควรมีแพทย์ร่วมด้วยในการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่เบื้องต้นก็จะเป็นการดีเพราะแพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เนื่องจากการชันสูตรพลิกศพจะกระทำก็ต่อเมื่อผู้ตายตายโดยผิดธรรมชาติ ฉะนั้น จึงจำเป็นที่ต้องอาศัยแพทย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้โดยตรงทำการตรวจพิสูจน์ดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นที่ทราบกันดีว่าไม่สามารถปฏิบัติได้ เว้นเสียแต่จะแก้ไขบทบัญญัติบังคับให้แพทย์นิติเวชมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานดังกล่าวโดยไม่สามารถปฏิเสธได้ และต้องสามารถปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง เช่นเดียวกับตำรวจ

5.1.2 การให้บริการชันสูตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันนี้ มีความเห็นว่ายังขาดประสิทธิภาพและยังมีจุดบกพร่องอีกมากมาย ซึ่งได้แก่

- 1) สถานที่ในการปฏิบัติงานยังมีไม่เพียงพอ เช่น ห้องผ่าศพ และห้องเก็บศพ เป็นต้น

² สัมภาษณ์ พ.ต.ท.สมบุญ พิเศษพงษ์, รองผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพระโขนง (ฝ่ายป้องกันปราบปราม), ไทยรัฐ (วันที่ 18 พฤษภาคม 2538) : 5.

2) ขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะแพทย์นิติเวช หรือนิติพยาธิแพทย์มีจำนวนที่ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน

3) ขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

4) แพทย์นิติเวชบางท่านทำงานโดยไร้จรรยาบรรณ

5) ขาดเทคนิคและวิทยาการที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน

6) สถานที่ให้บริการมีไม่ทั่วถึง โดยมีอยู่เพียงแห่งเดียวคือ ที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น

7) การตรวจชันสูตรพลิกศพ ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้อง เช่น ตามหลักต้องให้แพทย์และพนักงานสอบสวนไปตรวจยังสถานที่เกิดเหตุจริง แต่ในการปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักจะส่งศพมาให้แพทย์ตรวจชันสูตรยังสถาบันนิติเวชวิทยาหรือโรงพยาบาล แพทย์มักจะไม่ไปร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนยังสถานที่เกิดเหตุจริง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ที่มีความเห็นว่าการให้บริการชันสูตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันนั้น มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว โดยมีสิ่งที่จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบ้างเล็กน้อย ซึ่งได้แก่

- ควรจะสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ขยายอัตราค่าจ้างและเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษในการทำงาน เป็นต้น

- สำหรับในภาวะปัจจุบันการให้บริการของสถาบันนิติเวชวิทยาถือว่าเหมาะสม แต่ในอนาคตต้องพัฒนาประสิทธิภาพให้มากกว่าปัจจุบันนี้ และควรขยายหน่วยงานเพิ่มเติมออกไปอีก โดยอาจจะจัดตั้งให้มีสถาบันนิติเวชวิทยา (สาขา) อยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ก็ได้ เพราะปริมาณงานในอนาคตคงจะเกินกำลังของเจ้าหน้าที่แน่นอน ซึ่งพบได้ว่า ในปัจจุบันปริมาณงานมีมากกว่าจำนวนของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นจึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ด้วย

สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจนั้น เห็นว่า มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว เนื่องจาก

- สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจเป็นผู้ควบคุมดูแลดีอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงไม่ควรแยกออกมาเป็นองค์กฤษฎีหรือสังกัดกับส่วนราชการอื่นใด เพราะประเทศไทยเจ้าหน้าที่ตำรวจยังคงปฏิบัติงานในด้านนี้ได้เป็นอย่างดีพอสมควรอยู่แล้ว

- ได้รับความสะดวกในการประสานงานและการขอข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินคดี

หากสถาบันนิติเวชวิทยาจะทำการแยกออกมาเป็นองค์กฤษฎีมีความเห็นว่าต้องมีหน่วยงานที่ควบคุมและประสานงานอย่างดี เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน

ซึ่งปัจจุบันก็คือกรมตำรวจที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีความเหมาะสมที่จะควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวได้

แต่อย่างไรก็ดีก็มีบางท่านเห็นว่า หน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ควรอยู่ในการควบคุมดูแลของศาล เพราะจะได้ลดขั้นตอนในการดำเนินงาน ไม่ล่าช้าต่อการดำเนินคดี

5.1.3 การที่กฎหมายให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพได้ ถือว่ายังมีความจำเป็นอยู่มากเนื่องจากประเทศไทยยังประสบปัญหาการขาดแคลนแพทย์นิติเวชอยู่เป็นจำนวนมาก จึงควรให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนแทนแพทย์นิติเวชสำหรับในบางกรณีและบางพื้นที่ได้ แต่ควรจะมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการชันสูตรพลิกศพเพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือแพทย์ประจำตำบลด้วย

ส่วนการที่จะให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพได้เช่นเดียวกับแพทย์จากโรงพยาบาลรัฐ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีคือ หากกฎหมายตีความว่าแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนสามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้นั้น ก็จะก่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง และเห็นได้ว่าถึงแม้จะเป็นแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนก็มีจรรยาบรรณของแพทย์เพียงพอและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานด้านนี้ได้เพียงพอ แต่บางท่านเห็นว่า ควรให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนชันสูตรพลิกศพได้แต่เฉพาะในคดีที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการจราจร เพราะจะช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานได้ และหากเป็นคดีที่เกี่ยวกับการฆาตกรรมให้ส่งไปให้แพทย์ตรวจชันสูตรยังสถาบันนิติเวชวิทยา

ข้อเสียคือ การใช้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนทำการชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ และแพทย์อาจจะไม่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานน้อยกว่าเท่าที่ควร เพราะโรงพยาบาลเอกชนไม่มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบในการปฏิบัติงานด้านชันสูตรพลิกศพที่เป็นมาตรฐานแน่นอน ประกอบกับการใช้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนดำเนินการดังกล่าว ผู้ใช้บริการอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มภาระให้กับประชาชนโดยใช่เหตุ

5.1.4 ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยประสบกับปัญหาการขาดแคลนแพทย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแพทย์นิติเวชที่จะมาทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพ ดังนั้นการจะให้หน่วยราชการใดหน่วยราชการหนึ่งแต่เพียงหน่วยงานเดียว จัดหาแพทย์นิติเวชขึ้นมาทำหน้าที่รับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศจึงเป็นไปได้ยาก สำหรับงานนิติเวชนั้นส่วนใหญ่จะพบว่ามีมากในเมืองใหญ่ ส่วนในเมืองเล็ก ๆ หรือชนบทย่อมมีงานนิติเวชไม่มากนัก ในกรณีนี้

ก็อาจใช้แพทย์ทั่วไปที่มีได้ทำหน้าที่เป็นแพทย์นิติเวชเพียงอย่างเดียว โดยการจะทำหน้าที่เป็นแพทย์นิติเวสดังกล่าวอาจได้รับการแต่งตั้งโดยแพทยสภา ซึ่งแพทยสภาก็จะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยตรง หรืออาจให้ศาลหรือสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งแพทย์นิติเวชจากแพทย์ที่รับราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้เป็นแพทย์นิติเวชประจำศาลแต่ละแห่งก็ได้

5.1.5 ในส่วนของคำตอบแทนเห็นว่า แพทย์นิติเวชน่าจะได้รับเงินเดือนประจำสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากงานที่ต้องรับผิดชอบสูงกว่าแพทย์ทั่วไป แต่ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมีเงินตอบแทนประจำตำแหน่งก็ได้ แต่บางท่านก็เห็นว่าแพทย์นิติเวชน่าจะมีเงินตอบแทนประจำตำแหน่งเพิ่มขึ้นจากเงินเดือนประจำโดยอาจกำหนดให้เป็นรายเดือนหรือต่อรายศฟก็ได้

5.1.6 กฎหมายควรจะกำหนดให้การชันสูตรพลิกศพมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นของศาลหรืออัยการเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อความโปร่งใสในกระบวนการทำงานนั้น สำหรับทนายความนั้นยังไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องให้เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพเท่าใดนัก เนื่องจากกว่าญาติของผู้ตายจะดำเนินการตั้งทนายความขึ้นมา ก็อาจต้องใช้เวลาาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงานได้ แต่อย่างไรก็ดีในความเป็นจริงแล้วก็จะพบว่า ศาลและอัยการส่วนใหญ่ก็มักจะไม่ต้องการที่จะเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพสักเท่าใด เนื่องจากปัญหาในเรื่องความไม่สะดวกในทางปฏิบัติหลาย ๆ ประการ ฉะนั้น จึงเห็นว่าการชันสูตรพลิกศพควรจะดำเนินการโดยแพทย์และพนักงานสอบสวนก็เพียงพอแล้ว

สำหรับในกรณีของรายงานการชันสูตรพลิกศพที่จะใช้อ้างพิสูจนกันในศาลนั้น บางท่านไม่เห็นด้วยที่จะให้รายงานดังกล่าวเป็นเอกสารมหาชนที่ศาลอาจรับฟังได้โดยที่แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพตรวจไม่จำเป็นต้องไปเบิกความประกอบรายงานที่ศาลอีก เนื่องจากเห็นว่าศาลมีความจำเป็นที่จะต้องให้แพทย์ดังกล่าวมาเบิกความที่ศาลเพื่อยืนยันและรับรองรายงานการชันสูตรพลิกศพที่ตนเองทำขึ้นต่อหน้าศาลอีกครั้ง และเบิกความในฐานะผู้ชำนาญการพิเศษที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ที่จะมาเบิกความชี้แจง หรืออธิบายรายละเอียดบางอย่างที่เป็นขั้นตอน หรือคำศัพท์เฉพาะที่ยากต่อการเข้าใจ เพื่อให้ศาลเข้าใจในเรื่องราวหรือกระบวนการดังกล่าวได้ดีขึ้น แต่มีบางท่านเห็นว่า ควรให้แพทย์มาเบิกความที่ศาลเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น เพราะแพทย์มีเวลาน้อยเนื่องจากมีงานรักษาพยาบาลผู้ป่วยมากมายอยู่แล้ว

5.1.7 สำหรับในเรื่องคุณสมบัติของผู้ผ่าศพเพื่อชันสูตรตามแนวความคิดของพนักงานสอบสวนมี 2 ความเห็น คือ

1) แพทย์ผู้ผ่าศพอาจเป็นแพทย์ทั่วไปก็ได้ ซึ่งหมายถึงแพทย์ที่ได้ขึ้นทะเบียน และได้ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เพราะแพทย์ทั่วไปก็น่าจะมีความรู้เพียงพอที่จะปฏิบัติงานในส่วนนี้ได้ แต่หากจะให้ดีแล้วก็ควรได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางนิติเวชเพิ่มเติมด้วย

2) แพทย์ผู้ผ่าตัดต้องเป็นแพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะทางเท่านั้น ซึ่งหมายถึง แพทย์ผู้ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์จาก แพทยสภาหรือสาขาพยาธิวิทยาทั่วไปหรือพยาธิวิทยากายวิภาค เพราะการผ่าตัดในทางคดีเป็น งานที่ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการแพทย์และกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องดังกล่าวด้วย

แต่อย่างไรก็ดีในเรื่องนี้บางท่านก็ได้ให้ความเห็นว่า การจะกำหนดคุณสมบัติ ของแพทย์ที่จะทำการผ่าตัดได้นั้น ต้องพิจารณาแยกออกเป็น 2 กรณี คือ

1) กรณีที่มีความจำเป็นต้องผ่าตัดในต่างจังหวัดนั้น ต้องดูข้อเท็จจริงว่า สามารถจัดหานิติพยาธิแพทย์หรือพยาธิแพทย์ได้หรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ใช้แพทย์ทั่วไปได้

2) กรณีที่ต้องทำการผ่าตัดในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑลก็ควรกำหนดให้ นิติพยาธิแพทย์หรือพยาธิแพทย์ที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนี้โดยเฉพาะเป็นผู้ทำหน้าที่ ดังกล่าว เนื่องจาก แพทย์เหล่านี้ปฏิบัติงานประจำอยู่ในส่วนกลางจำนวนมากกว่าในต่างจังหวัด แพทย์จึงน่าจะมีเพียงพอกับการปฏิบัติงานดังกล่าว

ขณะที่แพทย์ทำการผ่าตัดเพื่อชันสูตร กฎหมายควรจะให้สิทธิแก่ทางฝ่าย ผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหา แพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมสังเกตการณ์ในการผ่าตัดด้วยหรือหาก กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการเข้าไปรับทราบและรับรู้ถึงขั้นตอนในการผ่าตัดด้วยก็จะเป็นการดี แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยเพราะปัจจุบันกฎหมายให้แต่งตั้งทนายความเข้ามาดำเนินการแทนฝ่ายผู้ต้องหาได้ในขั้นตอนของการไต่สวนชันสูตรพลิกศพในชั้นศาลอยู่แล้ว ฉะนั้น จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้ แพทย์ของฝ่ายผู้ต้องหาหรือฝ่ายผู้เสียหายก็ได้ เข้ามายุ่งเกี่ยวในการผ่าตัดตรวจ เพราะเท่ากับเป็น การสร้างความยุ่งยากในกระบวนการทำงานโดยใช่เหตุ

5.1.8 การที่กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายใน ระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่นั้น มีหลายท่าน เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวยังมีประโยชน์อยู่ เนื่องจาก

- ศาลมีฐานะเป็นกลาง จึงมีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบและ ค้นหาความจริงได้

- กระบวนการไต่สวนชันสูตรพลิกศพ เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายเข้ามาไต่สวนหาความจริงได้

- เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและให้ความยุติธรรมกับทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ตายและฝ่ายผู้ต้องหา

สำหรับเรื่องนี้มีบางท่านเห็นว่า การไต่สวนชั้นสูตรพลิกศพ หากจะมองในแง่ของประโยชน์ที่จะได้รับแล้วต้องแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี คือ

1) ถ้าพิจารณาในแง่ความคล่องตัว ความสะดวกรวดเร็วแล้ว ก็ควรจะเชื่อถือในความบริสุทธิ์ยุติธรรมในขั้นตอนของการสอบสวนชั้นแรกก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวนชั้นสูตรพลิกศพอีก

2) ถ้าพิจารณาในแง่ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ก็ควรให้มีทั้ง 2 ขั้นตอน คือ การสอบสวนและการชันสูตรพลิกศพในขั้นตอนแรก และการไต่สวนชั้นสูตรพลิกศพโดยศาลอีกครั้งหนึ่ง

5.1.9 การพัฒนาหรือการปรับปรุงแก้ไขระบบงานนิติเวชในส่วนของ การชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยนั้นเห็นว่าควรจะดำเนินการดังนี้

- ควรพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยอบรมให้มีความรู้ความสามารถ และที่สำคัญต้องสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมหรือจริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น
- ควรแก้ไขกฎหมายโดยให้เฉพาะแพทย์นิติเวช หรือนิติพยาธิแพทย์ทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพได้เท่านั้น
- เพิ่มปริมาณยานพาหนะในการขนย้ายศพให้มีปริมาณที่เพียงพอ
- ภาวะในปัจจุบัน พบได้ว่าการปฏิบัติงานค่อนข้างล่าช้า อันเนื่องมาจากปริมาณงานมีมากกว่าอัตรากำลังบุคลากร ฉะนั้น จึงควรเพิ่มปริมาณแพทย์นิติเวช และขยายสถาบันนิติเวชเพิ่มขึ้นอีก
- ควรปรับปรุงด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บรักษาสภาพศพเบื้องต้นในที่เกิดเหตุ เพื่อประโยชน์ในทางคดี
- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่าง ๆ ควรมีผู้ควบคุมและให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน หากมาถึงที่เกิดเหตุก่อนต้องระมัดระวังในเรื่องของพยานหลักฐานอาจถูกทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการเคลื่อนย้ายศพก่อนพนักงานสอบสวนมาถึงที่เกิดเหตุ
- ควรจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นมารับผิดชอบงานในส่วนนี้โดยเฉพาะเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและเพื่อความยุติธรรมที่จะได้รับมากขึ้นด้วย

5.2 แพทย์

แพทย์เป็นบุคลากรฝ่ายหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการชันสูตรพลิกศพและผ่าศพตรวจ เพื่อพิสูจน์หาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การตาย อันจะนำมาซึ่งคำตอบที่ว่าสาเหตุการตายเกิดจากอะไร และพฤติการณ์ที่ตายนั้นเป็นอย่างไร ฉะนั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการสัมภาษณ์

บุคคลจากกลุ่มอาชีพดังกล่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านนี้โดยตรง ซึ่งบุคคลที่ได้ให้สัมภาษณ์ดังกล่าว มีจำนวน 8 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1) พันตำรวจเอก เลียง นุยประเสริฐ นายแพทย์พิเศษหัวหน้างานนิติพยาธิ สถาบันนิติเวชวิทยา กรมตำรวจ
- 2) อาจารย์ แพทย์หญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ หัวหน้าหน่วยนิติเวชและหน่วยตรวจศพ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
- 3) รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุนทร ศรีมยุรา หัวหน้าหน่วยนิติพยาธิ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- 4) รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิโรติ พาณิชยพงศ์ หัวหน้าภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 5) นายแพทย์ธีรพล เจนวิทยา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
- 6) นายแพทย์นิพนธ์ ไตวิวัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
- 7) นายแพทย์มานิช โชคแจ่มใส อาจารย์ประจำภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
- 8) แพทย์หญิงสุภาวดี ศุภผล นายแพทย์ 5 ประจำศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 50 กรุงเทพมหานคร

โดยบุคคลดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้

5.2.1 ปัญหาที่ว่าระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบหลักเหมาะสมหรือไม่นั้น มีความเห็นว่าการดำเนินการในเรื่องนี้จะทำอย่างไรก็ได้ขอให้ทุกอย่างเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำและเป็นธรรม การที่พนักงานสอบสวนหรือตำรวจทำอยู่ในปัจจุบันดูจะมีความคล่องตัวพอสมควรก็จริง แต่จะบริสุทธิ์ยุติธรรมเพียงใดคงยากที่จะตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตามหากมีกลไกการตรวจสอบจากอัยการหรือศาลมาช่วยตรวจสอบทบทวนอีกครั้งก็น่าจะดีกว่าเดิม ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนหรือตำรวจรับผิดชอบอยู่ก็มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่จะให้ดีกว่านี้ควรให้ฝ่ายอื่นที่เป็นกลางเข้าไปตรวจสอบเพิ่มเติมได้ด้วย³

อย่างไรก็ดีสำหรับในเรื่องนี้เห็นว่า หากจะทำให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ตายหรือญาติ ผู้ตายมากขึ้น แต่จะต้องตัดตำรวจออกไปทั้งหมดคงจะไม่เหมาะสมนัก เนื่องจาก

³ สัมภาษณ์ มีชัย ศรีใส, อาจารย์ประจำภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ไทยรัฐ (วันที่ 18 พฤษภาคม 2538) : 5.

กระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อค้นหาความจริงจะมีความต่อเนื่องกัน ทางตำรวจอาจทราบดีในเรื่องพยานหลักฐาน แต่กระนั้นความเห็นของฝ่ายตำรวจก็ควรลดความเด็ดขาดให้น้อยลง โดยควรจะมีการประสานงานหรือคานดุลย์อำนาจกันมากขึ้น ส่วนจะด้วยวิธีการหรือกลไกใดนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง⁴

5.2.2 การให้บริการชั้นสูตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันนั้นยังขาดประสิทธิภาพโดยมีข้อบกพร่องในส่วนของของการให้บริการชั้นสูตรพลิกศพดังนี้ คือ

1) ปริมาณศพที่จะต้องชั้นสูตรกับปริมาณแพทย์นิติเวชไม่สมดุลกัน เพราะหากจะตรวจศพโดยละเอียดเพื่อให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างแท้จริง อัตราส่วนที่เหมาะสมก็คือ ต้องใช้แพทย์ 1 คน ต่อ ศพ 3-5 ศพ ต่อวัน แต่ปัจจุบันที่สถาบันนิติเวชวิทยาให้บริการชั้นสูตรศพ ในอัตราส่วนคือ แพทย์ 1 คน ต่อ ศพ 15 ศพ ต่อวัน ซึ่งปัจจุบันสถาบันนิติเวชวิทยา มีแพทย์นิติเวช จำนวนเพียง 2 คน ทำการผ่าศพ ถึงเกือบ 30 ศพ ต่อวัน

2) ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณที่จะมาจัดสรรให้งานในส่วนของสถาบันนิติเวชวิทยา เนื่องจากในทางการแพทย์จะให้ความสำคัญเรื่องการรักษาพยาบาลมากกว่า เช่น อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ในการรักษาพยาบาล ยารักษาโรค ฯลฯ ประกอบกับสถาบันนิติเวชวิทยาไม่มีรายรับจากการปฏิบัติงานในส่วนนี้แต่อย่างใด มีก็แต่เพียงรายจ่ายเพียงด้านเดียว ทำให้ยังขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม หากจะให้รัฐนำเงินงบประมาณในจำนวนมากไปซื้ออุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีทันสมัยเพื่อมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านนี้เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะใช้เพียงไม่กี่ครั้ง ก็จะไม่คุ้มค่าสักเท่าใด แต่ก็มี ความจำเป็นที่จะต้องจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์เหล่านี้มา

3) ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนแพทย์นิติเวชที่มีคุณภาพในการที่จะปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉพาะ เนื่องจาก มีผู้สนใจที่จะศึกษาด้านนี้น้อย เหตุผลส่วนหนึ่งเพราะเป็นวิชาชีพที่ไม่ทำเงินเหมือนกับแพทย์ในสาขาอื่น

4) การให้บริการชั้นสูตรพลิกศพยังขาดแคลนสถานที่ผ่าศพ พาหนะในการขนย้ายศพ และขาดแคลนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต่าง ๆ

5) ระบบของตำรวจทำให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดในระดับหน่วยงานของสถาบันนิติเวชวิทยา (ผู้บังคับการ) นั้นได้มาโดยระบบยศหรือระบบอาวุโส ทำให้ไม่ได้คนที่มีความสามารถที่ตรงตามสายงานมาบริหารงาน เช่น ผู้บังคับการสถาบันนิติเวชวิทยาคนปัจจุบันจบการศึกษาด้านศิลปศาสตร์มา ไม่ได้จบทางด้านนิติเวชแต่อย่างใด ย่อมไม่มีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนางานของสถาบันนิติเวชวิทยาได้อย่างแท้จริง

⁴ สัมภาษณ์ นคร สมบูรณ์วิทย์, รองผู้อำนวยการเวชวิทยา, ไทยรัฐ (วันที่ 18 พฤษภาคม 2538): 5.

สำหรับปัญหาในประเด็นที่ว่าสังกัดของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ ในเรื่องนี้มีความเห็นว่า การที่สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจมีความเหมาะสมแล้ว ถ้ามองในแง่สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยแล้ว อยู่ในสภาพที่มีความจำเป็นต้องสังกัดกรมตำรวจ เนื่องจากมีความสะดวกในการจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากรต่าง ๆ

แต่อย่างไรก็ดีสำหรับในเรื่องนี้ก็มีความเห็นว่า สถาบันนิติเวชวิทยาควรแยกออกมาเป็นองค์กฤษฎี ส่วนจะสังกัดกับส่วนราชการใดนั้น มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป เช่น อาจอยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรีและทบวงมหาวิทยาลัยก็ได้ เพราะจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ มีความอิสระในการทำงานและการให้ความเห็นต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในเรื่องของความรู้ยุติธรรมมากขึ้นอีกด้วย

5.2.3 การที่กฎหมายให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพได้นั้น จัดได้ว่ายังมีความจำเป็นอยู่เพราะประเทศไทยยังขาดแคลนแพทย์นิติเวชเป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ดีก็ควรให้ความรู้ในเรื่องการชันสูตรพลิกศพกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลด้วย แต่ในเรื่องนี้ก็ยังมีบางท่านที่ไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการชันสูตรพลิกศพโดยตรง ดังนั้นในการปฏิบัติงานจึงขาดประสิทธิภาพ โดยผลการตรวจชันสูตรที่ได้มาอาจไม่ถูกต้องและเกิดความผิดพลาดได้

สำหรับในประเด็นที่ว่า ควรจะให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพได้ เช่นเดียวกับแพทย์จากโรงพยาบาลรัฐหรือไม่นั้น มีอยู่ 2 ความเห็น คือ

- ความเห็นที่หนึ่ง : แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนควรมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพได้ เช่นเดียวกับแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐ เนื่องจาก เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเช่นเดียวกัน แต่ก็ควรจะให้สิทธิเฉพาะแพทย์ที่ได้รับหนังสืออนุมัติหรือวุฒิบัตรในสาขานิติเวชศาสตร์จากแพทยสภาเท่านั้น แต่การจะให้สิทธิดังกล่าวแก่แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนได้จะต้องมีการขอหรือขอเขตที่ชัดเจน ประกอบกับต้องมีการกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติที่ชัดเจนอีกด้วย

- ความเห็นที่สอง : ไม่เห็นด้วยหากจะให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนสามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้ เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาตามมา เช่น แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนอาจจะไม่มีความเป็นกลางพอ เนื่องจากแพทย์เป็นผู้มีส่วนได้เสีย (ได้รับเงินค่ารักษาจากผู้ป่วย) ดังนั้นจึงไม่ควรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานในส่วนนี้

5.2.4. ปัจจุบันแพทย์นิติเวชของประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก จึงควรมีการจัดหาหรือแต่งตั้งเพิ่มเติมโดยแพทยสภาหรือศาล ก็จะสามารถเพิ่มปริมาณแพทย์นิติเวชได้ส่วนหนึ่ง สำหรับในส่วนเงินตอบแทนประจำตำแหน่งของแพทย์นิติเวชก็ควรจะได้รับเพิ่มขึ้นจากเดิม เพราะในจุดนี้อาจนำมาเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างหนึ่งและรัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยรับภาระค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต้นสังกัดของแพทย์นิติเวชนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วย สำหรับการจ่ายเงินตอบแทนประจำตำแหน่งควรจ่ายตามปริมาณงานหรือความชำนาญได้ก็จะดี ประกอบกับเหตุผลที่ว่า แพทย์นิติเวชบางท่านไม่สามารถเปิดคลินิกได้หรือถ้าเปิดคลินิกก็ไม่อาจจะ แสดงคุณสมบัติความชำนาญของตนได้ เพราะถ้าคนไข้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวอาจจะเกิดความกลัวหรือวิตกกังวลในการตัดสินใจที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาล ฉะนั้น จึงควรได้รับเงินตอบแทนประจำตำแหน่งเพิ่มขึ้นจากเดิม

5.2.5. สำหรับกรณีของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ที่ว่าแม้ไม่มีใบรับรองการตายนายทะเบียนสามารถออกใบมรณบัตรได้นั้น หลายท่านไม่เห็นด้วยกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยเห็นว่าควรทำการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังนี้

- ก่อนการออกใบมรณบัตรนั้น อย่างน้อยควรมีพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่นั้นได้ตรวจดูศพก่อน
- ควรให้แพทย์ผู้รักษาหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่หรือญาติของผู้ตายมายืนยันโดยการให้ปากคำและลงนามรับรองด้วยเพราะนายทะเบียนอยู่ห่างไกลและมีได้ไปดูศพแต่อย่างใด จึงไม่ทราบประวัติ สาเหตุหรืออาการ ประกอบกับนายทะเบียนมิได้มีความรู้ทางการแพทย์ที่จะวิเคราะห์ถึงสาเหตุการตายได้แต่อย่างใด

5.2.6 การขึ้นสูตรพลิกศพควรมีหน่วยงานของศาล อัยการ หนายความ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเข้ามามีบทบาทร่วมในการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน โดยหากแต่ละหน่วยงานให้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานเพื่อค้นหาความจริงแล้วก็จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในที่สุดก็จะได้ทราบถึงสาเหตุการตายที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ดีพบว่าในทางปฏิบัติกระทำได้ยาก เพราะบุคลากรแต่ละหน่วยงานมีไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงอาจใช้วิธีการส่งตัวแทนมาเฉพาะในคดีที่สำคัญหรือคดีที่มีระวางโทษสถานหนัก เช่น คดีฆาตกรรมต่าง ๆ เท่านั้น ประกอบกับเหตุผลที่ว่าทั้งศาล อัยการ หนายความ และพนักงานฝ่ายปกครองบุคคลเหล่านี้ไม่มีความรู้ในเรื่องการชันสูตรพลิกศพแต่อย่างใด ฉะนั้น จึงไม่น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์อันใดที่จะให้บุคคลเหล่านี้มาร่วมในกระบวนการชันสูตรพลิกศพดังกล่าว

สำหรับรายงานการชันสูตรพลิกศพ มีความเห็นว่า น่าจะให้ถือเป็นเอกสารมหาชนที่ศาลอาจรับฟังได้ โดยแพทย์ที่ทำการชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพนั้นไม่จำเป็นต้องไปเบิกความที่ศาลให้เสียเวลาอีก เพราะในปัจจุบันการเบิกความของแพทย์นิติเวชในชั้นศาลนั้น

เหมือนการเรียกแพทย์ไปอ่านรายงานให้ศาลฟังเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด แต่หากเรียกไปเบิกความในลักษณะผู้ชำนาญการพิเศษน่าจะมีประโยชน์มากกว่า โดยจัดทำในลักษณะของการถามถึงความคิดเห็น ซึ่งอาจจะมิได้เฉพาะเจาะจงลงไปว่าจะต้องเป็นรายที่ตนเองเป็นผู้ชั้นสูตรพลิกศพเท่านั้น หรือหากมีข้อสงสัยให้ศาลออกหมายเรียกแพทย์นิติเวชไปสืบพยานเฉพาะประเด็นที่สงสัยก็จะเป็นการดี เพราะแพทย์นิติเวชมีจำนวนไม่มาก และงานที่ทำอยู่ประจำในแต่ละวันก็มีมากอยู่แล้ว ฉะนั้น หากให้แพทย์นิติเวชไปเบิกความที่ศาลเฉพาะในกรณีที่เป็น ก็จะเป็นการดีอย่างยิ่ง

5.2.7 การผ่าศพเพื่อชันสูตรนั้น มีความเห็นที่น่าจะถือเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างหนึ่ง เพราะบุคลากรที่จะทำการผ่าศพเพื่อชันสูตรได้จะต้องผ่านการศึกษอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญ ต้องมีความรู้ในเรื่องสรีรวิทยา พยาธิสภาพ อาการทางคลินิกต่าง ๆ ที่จะสอดคล้องกับอวัยวะภายในที่ชันสูตร ประกอบกับเหตุผลที่ว่า การผ่าศพเป็นการกระทำเพื่อวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม หากผู้ที่จะทำการผ่าศพไม่มีความรู้ด้านเวชกรรมก็น่าจะทำหน้าที่นี้ได้ ประกอบกับเหตุผลที่ว่า การผ่าศพเพื่อชันสูตรนั้นเป็นการทำหัตถการชนิดหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นการกระทำกับศพก็ตาม แต่ผลของการกระทำนั้น นับว่ามีความสำคัญมาก ฉะนั้น ผู้กระทำจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีความแม่นยำ ละเอียดถี่ถ้วน และต้องมีความรู้ทางการแพทย์พอที่จะชี้ถึงสาเหตุการตายได้ด้วย เพราะผลการชันสูตรที่ออกมาจะมีผลต่อรูปคดีอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดีบางท่านเห็นว่าการผ่าศพเพื่อชันสูตร ไม่น่าจะถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เพราะการผ่าศพตรวจดังกล่าวเป็นการกระทำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้อำนาจไว้เท่านั้น ประกอบกับการกระทำดังกล่าวก็ไม่เกี่ยวกับวินิจฉัยโรคเพื่อการรักษาพยาบาลแต่อย่างใด

แพทย์ผู้จะทำการผ่าศพควรมีคุณสมบัติดังนี้คือ ต้องเป็นแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ จากแพทยสภาโดยมีความรู้พื้นฐานทางพยาธิวิทยา และนิติเวชศาสตร์หรืออย่างน้อยก็ควรจะเป็นผู้มีความรู้ทางกฎหมายการแพทย์บ้าง และที่สำคัญก็คือ ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานพอสมควร สำหรับการปฏิบัติงานในส่วนนี้อาจใช้แพทย์ทั่วไปก็ได้ เนื่องจากประเทศไทยยังมีจำนวนแพทย์นิติเวชไม่เพียงพอ แต่รัฐต้องสนับสนุนหรือมีข้อกำหนดว่าแพทย์ดังกล่าวจะต้องผ่านการฝึกอบรมทางด้านนิติเวชศาสตร์มาบ้าง

ในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อชันสูตร กฎหมายควรจะให้สิทธิแก่ทางฝ่ายผู้เสียหายและฝ่ายผู้ต้องหาตั้งตัวแทนที่เป็นแพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมสังเกตการณ์และซักถามในการผ่าศพด้วย เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน แต่อย่างไรก็ดีก็ควรพิจารณาเป็นราย ๆ เท่านั้น เพราะหากจะให้มีการระลอกการผ่าศพชันสูตรเพื่อรอแพทย์ที่เป็นตัวแทนของฝ่ายผู้เสียหายหรือฝ่าย

ผู้ต้องหานั้น อาจทำให้ผลการชันสูตรเปลี่ยนไป เนื่องจากพยาธิสภาพของศพจะเปลี่ยนแปลง เมื่อปล่อยเวลาให้เนิ่นนานออกไป ทำให้ยากต่อการตรวจพิสูจน์ได้

5.2.8 ปัจจุบันการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ นับได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ กล่าวคือ เป็นกระบวนการหาสาเหตุ และหาพฤติการณ์ที่ทำให้ตายได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะสร้างความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย แต่ทั้งนี้พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการแจ้งวันนัดไต่สวนของศาลให้แก่ญาติของผู้ตายซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในคดีให้ทราบโดยแท้จริงก่อนวันที่ศาลนัดจะทำการไต่สวน และควรจะทำให้การประกาศโดยเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงวันนัดไต่สวนดังกล่าว เช่น อาจใช้วิธีการประกาศทางหนังสือพิมพ์ไม่ใช่ติดประกาศเฉพาะหน้าศาลเท่านั้น

5.2.9 ปัญหาของระบบงานนิติเวชในส่วนของชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น พบได้ว่ามีปัญหาอยู่มากมาย ได้แก่

- ประเทศไทยยังขาดแคลนทั้งพยาธิแพทย์และนิติพยาธิแพทย์ โดยบุคลากรด้านนี้มีอยู่น้อย จึงส่งผลให้ปริมาณงานกับจำนวนบุคลากรทางด้านนี้ไม่มีความสมดุลกัน การที่จะทำให้งานมีคุณภาพจึงเป็นเรื่องยาก ปัญหาที่ทำให้แพทย์ส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่จะเลือกเรียนต่อในสาขาดังกล่าวก็เนื่องจากงานดังกล่าวเป็นงานที่ไม่น่าทำ รายได้น้อย เป็นงานที่ไม่ทำเงิน

- ในส่วนของการทำงานชันสูตรพลิกศพ พบว่ายังขาดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น สิ่งจูงใจที่เป็นค่าตอบแทน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนโดยตรง ขาดแคลน เครื่องมือทางการแพทย์ ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของแพทย์เอง

สำหรับแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขระบบงานดังกล่าว ควรดำเนินการดังนี้

- ควรแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดอย่างชัดเจนให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนสามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้

- ควรเพิ่มสถานที่ผ่าศพให้ทั่วถึงอย่างน้อยควรจัดให้มีประจำทุกภาคทั่วประเทศ

- ควรให้สถาบันนิติเวชวิทยา แยกออกมาเป็นองค์กรอิสระ
- ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์

ในงานด้านนิติเวชให้แพร่หลายยิ่งขึ้น โดยอาจจะมีจุลสาร ตอบปัญหาข้อสงสัย จดหมายข่าว เป็นต้น

- ควรปรับปรุงกฎหมายในเรื่องวิธีการชันสูตรพลิกศพให้เหมาะสมต่อเหตุการณ์และยุคสมัย เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันค่อนข้างจะล้าสมัยแล้ว

5.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นกลุ่มบุคคลจากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการชั้นสุตรพลิกศพตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยเฉพาะการชั้นสุตรพลิกศพ ในกรณีการตายที่เกิดขึ้นในเขตต่างจังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะมีบทบาทสำคัญมาก เพราะส่วนมากพนักงานสอบสวนมักจะใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมชั้นสุตรพลิกศพมากกว่าใช้แพทย์ เนื่องจากตามต่างจังหวัดมักประสบกับปัญหาการขาดแคลนแพทย์ ฉะนั้น งานประจำของแพทย์ที่เป็นงานรักษาพยาบาลประชาชนจึงมีปริมาณที่ค่อนข้างมาก ดังนั้นแพทย์จึงมักไม่มีเวลาพอที่จะออกไปร่วมชั้นสุตรพลิกศพยังนอกสถานที่กับพนักงานสอบสวน เมื่อเป็นดังนั้นแล้ว งานในส่วนนี้จึงตกเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั่นเอง ผู้เขียนจึงได้ทำการสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นทั้งในแง่ของปัญหาในทางปฏิบัติและแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหามาจากบุคคลในสาขาวิชาชีพดังกล่าว จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1.) นายวินิต เจตนาพันธ์ สาธารณสุขอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- 2.) นายจำเริญ ศุภการ สาธารณสุขอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
- 3.) นายประเสริฐ วงศ์สุวรรณ สาธารณสุขอำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ
- 4.) นายวิรัช ยุกตะนันท์ สาธารณสุขตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย

จังหวัดนนทบุรี

5.) นายสรรคชัย ว่องไวคุณอนันต์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน สำนักงานสาธารณสุขตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

และจากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว ก็พอจะสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้ คือ

5.3.1 ระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพนักงานตำรวจสอบสวนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักเหมาะสมดีแล้ว เพราะหากจะให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขรับผิดชอบงานในส่วนนี้ บุคลากรดังกล่าวก็มีอัตรากำลังไม่เพียงพอ แต่หากในอนาคตพบว่าบุคลากรดังกล่าวมีจำนวนที่มากเพียงพอ ก็ควรจะทำการแก้ไขกฎหมายโดยให้แพทย์ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนิติเวชเป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว

5.3.2 การให้บริการชั้นสุตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชในปัจจุบันนั้นเห็นว่าการปฏิบัติงานดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีพอสมควร แต่อย่างไรก็ดีการให้บริการดังกล่าวของสถาบันนิติเวชวิทยาก็ยังมีจุดบกพร่องอยู่ คือ

- ขาดอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ ส่งผลให้ปริมาณงานมีมากกว่ากำลังคน
- การให้บริการค่อนข้างล่าช้า
- สถานที่ให้บริการมีน้อยไม่พอเพียงกับปริมาณผู้ขอรับบริการ

ส่วนการที่สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจนั้น เห็นว่ามีความเหมาะสมแล้วเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการด้านคดีความ การดำเนินการทุกอย่างจะได้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันและสามารถกระทำได้อย่างทันที่ง่วนที่ จับไวทันต่อเหตุการณ์

5.3.3 ปัจจุบันการที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพได้ เห็นได้ว่ามีความเหมาะสมแล้ว เพราะในชนบทหรือต่างจังหวัดที่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวกนั้น หากจะต้องเคลื่อนย้ายศพมาในเมืองหรือในกรุงเทพมหานครเพื่อทำการชันสูตรและต้องส่งกลับไปอีก เป็นสิ่งที่ยุ่งยากมีผลเสียมากมายทั้งในด้านการขนส่ง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้น จึงควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลสามารถทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ แต่ในกรณีที่พื้นที่ดังกล่าวมีการคมนาคมสะดวก กฎหมายก็ควรกำหนดให้แพทย์เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพซึ่งจะได้ผลที่ดีกว่า

สำหรับการให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพได้ เช่นเดียวกับแพทย์จากโรงพยาบาลรัฐนั้น มีข้อดีข้อเสียที่ต่างกัน คือ ข้อดี เป็นการแบ่งเบาภาระการทำงานของแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐได้ และข้อเสียก็คือ อาจเกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลที่ใช้บริการจากโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน โดยอาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับผู้เสียหายได้

5.3.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดหาหรือแต่งตั้งแพทย์นิติเวชในอนาคตควรเป็นหน่วยงานของแพทย์นิติเวชเองซึ่งได้จัดตั้งขึ้นมาใหม่ หรือกระทรวงสาธารณสุขจะเหมาะสมมากกว่า

5.3.5 การชันสูตรพลิกศพควรให้หน่วยงานของศาล อัยการ ทนายความ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเข้ามามีบทบาทร่วมด้วยในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานแต่ในทางปฏิบัติอาจมีความเป็นไปได้ยาก เพราะเสียเวลาและอาจส่งผลกระทบต่อความไม่สะดวกในการปฏิบัติงานในที่สุดอีกด้วย

5.3.6 การผ่าศพเพื่อชันสูตรศพถือเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้วิชาความรู้ทางการแพทย์เพื่อวินิจฉัยถึงสาเหตุการตายและอาจทำให้ทราบถึงพฤติการณ์ที่ตายด้วย แต่ก็มีบางความเห็นที่ว่าการผ่าศพไม่น่าจะถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เพราะการกระทำดังกล่าวไม่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลหรือวินิจฉัยโรคของผู้ป่วยแต่อย่างใด

ในส่วนของแพทย์ผู้ทำการผ่าศพนั้นเห็นว่าควรมีคุณสมบัติเป็นแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์เท่านั้น ยกเว้นกรณีจำเป็นที่ขาดแพทย์เฉพาะทางอาจจะใช้แพทย์ทั่วไปเป็นผู้ทำการผ่าศพก็ได้

5.3.7 ในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อชันสูตรมีความเห็นว่า กฎหมายควรจะให้สิทธิแก่ทางฝ่ายผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหาหน้าแพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมดูและซักถามในการผ่าศพได้ แต่อย่างไรก็ดีก็มีผู้เห็นว่ากฎหมายไม่จำเป็นที่จะต้องให้สิทธิเช่นนั้นเพราะอาจเกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติงานได้

5.3.8 การพัฒนาหรือการปรับปรุงแก้ไขระบบงานนิติเวชในส่วนของงานชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย เห็นว่าควรมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ คือ

- ควรมีการพัฒนาให้ความรู้กับบุคลากรที่มีหน้าที่ตามกฎหมายโดยการจัดหลักสูตรอบรมหรือสัมมนาในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านนี้ขึ้น เมื่อบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีความรู้ความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติงานมากขึ้น
- ควรกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ในปัจจุบันพบว่า การปฏิบัติงานในส่วนนี้ยังค่อนข้างล่าช้า ฉะนั้นจึงควรปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้รวดเร็วขึ้น
- ควรมีการฝึกอบรมแพทย์ หรือนักศึกษาแพทย์ที่จะต้องออกไปปฏิบัติงานยังต่างจังหวัดให้มีความรู้ ความชำนาญ ในการชันสูตรพลิกศพให้มากขึ้น เนื่องจากในเขตต่างจังหวัดแพทย์ทั่วไปจะเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพเอง ถ้ามีความรู้ไม่เพียงพออาจทำให้ผลการชันสูตรพลิกศพที่ได้มาไม่ถูกต้องและการรายงานผลอาจไม่สมบูรณ์ และทำให้การวินิจฉัยผลคดีผิดพลาดได้

5.4 เจ้าพนักงานงานฝ่ายปกครอง

เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองก็เป็นบุคคลอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งซึ่งอาจเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะการตายที่เกิดขึ้นในเขตต่างจังหวัด โดยในกรณีนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลในสาขาวิชาชีพดังกล่าว จำนวน 4 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1.) นายปรีชา รัชชิต รองอธิบดีกรมการปกครอง
  - 2.) นายดำรงค์ ดิสกุล ปลัดอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (เจ้าพนักงานปกครอง 7)
  - 3.) นายสิทธิชาติ มงคลชาติ หัวหน้างานส่งเสริมการสอบสวนคดีอาญา กองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง
  - 4.) นายวุฒิชัย ไทยเจริญ เจ้าพนักงานปกครอง 6 กรมการปกครอง
- ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

5.4.1 ระบบงานนิติเวชในปัจจุบัน ซึ่งมีพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบหลักนั้นยังไม่มีความเหมาะสม ดังนั้น จึงควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของงานนิติเวชให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และยุติธรรม กับทั้งฝ่ายเสียหายและผู้ต้องหา ประกอบกับปัจจุบันพบว่าอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานดังกล่าวมีเฉพาะฝ่ายตำรวจ ฉะนั้นจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงานได้

หากให้มีการปรับปรุงระบบงานนิติเวช ในส่วนของเจ้าหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพเห็นว่าควรให้พนักงานสอบสวนหรือตำรวจมีบทบาทร่วมในเรื่องนี้เช่นเดิม แต่ควรมีหน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องของผลการชันสูตรพลิกศพ เช่น ผู้เสียหายอาจร้องขอต่อศาลให้มีตำรวจสอบการชันสูตรพลิกศพจากหน่วยงานอื่นนอกจากสถาบันนิติเวชวิทยาได้

5.4.2 การบริการชันสูตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ประกอบกับสถานที่ให้บริการไม่มีการกระจายทั่วทุกพื้นที่ในเขตต่างจังหวัด และข้อบกพร่องอีกประการหนึ่งก็คือ ความน่าเชื่อถือในเรื่องความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

การที่สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจนั้นเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เพราะถือว่าอธิบดีกรมตำรวจ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนที่สามารถให้คุณหรือโทษแก่ข้าราชการตำรวจทุกฝ่าย รวมถึงข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนิติเวชวิทยาด้วย แม้จะมีประโยชน์ในแง่ของความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจด้วยกันก็ตาม แต่ก็ควรจะมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและการให้ความเห็นต่าง ๆ มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สถาบันนิติเวชวิทยาควรแยกออกมาเป็นองค์กฤษฎี หรือขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย โดยจัดให้มีบริการชันสูตรพลิกศพตามโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือโรงพยาบาลของรัฐในสวนกลาง เช่น โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี เป็นต้น เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพมีความสะดวกรวดเร็ว ยิ่งขึ้น และหากจะให้มิมีเจ้าหน้าที่สืบสวนการตายขึ้นโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ ก็ควรให้แพทย์เป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว เพราะว่าแพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้อยู่แล้วและน่าจะให้ความยุติธรรมได้ดี

5.4.3 ในปัจจุบันการที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพได้ เห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม เนื่องจากความจำเป็นในการชันสูตรพลิกศพในเบื้องต้นสำหรับพื้นที่ห่างไกลโดยการตรวจชันนี้ เป็นเพียงการตรวจบาดแผลที่ปรากฏภายนอก เช่น จำนวนกระดูกสัน เข้าทางด้านหน้าด้านหลังอย่างไร

เท่านั้น ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่เหล่านี้จึงน่าจะทำหน้าที่ดังกล่าว สำหรับในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลได้

การที่จะให้แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพได้ เช่นเดียวกับแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐก็นับว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสม แต่แพทย์ดังกล่าวควรจะได้รับ การรับรองจากแพทยสภาว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติเวชศาสตร์ด้วย เพราะจะทำให้ การชันสูตรพลิกศพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมยิ่งขึ้น หากโรงพยาบาล เอกชนมีการให้บริการแผนกนิติเวชก็ควรที่จะให้ทางโรงพยาบาลดำเนินการได้ ไม่ควรปิดกั้นให้ โรงพยาบาลรัฐดำเนินการในเรื่องนี้เท่านั้น และควรให้องค์กฤษฎีที่สร้างขึ้นใหม่มาควบคุมแพทย์ ที่ทำงานจากโรงพยาบาลเอกชนที่ขึ้นทะเบียนไว้ก็จะเป็นการดี แต่อย่างไรก็ดีก็มีผู้เห็นว่า ไม่ควรให้ แพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนทำการชันสูตรพลิกศพ เนื่องจากแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนอาจ จะไม่มีความน่าเชื่อถือพอ เพราะโรงพยาบาลเอกชนมุ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงธุรกิจมากกว่า

5.4.4 ควรแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดให้ศาลเป็นผู้แต่งตั้งแพทย์นิติเวช หรืออาจจะให้ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานอิสระที่ตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวโดยเฉพาะนั้นเป็นผู้แต่งตั้ง หรืออาจให้แพทยสภาเป็นผู้แต่งตั้งก็ได้

5.4.5 ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 กำหนดให้นายทะเบียน สามารถออกใบมรณบัตรได้ สำหรับกรณีการตายตามธรรมชาติ แม้จะไม่มีใบรับรองการตายนั้น เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้ว เพราะถึงแม้ว่าไม่มีใบรับรองการตาย การตาย ก็ได้เกิดขึ้นแล้ว ต้องมีการออกใบมรณบัตร ส่วนสาเหตุการตายนายทะเบียนสามารถสอบสวน ปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ โดยเห็นว่า สำหรับในกรณีการตายผิดธรรมชาตินั้นควรมี ใบรับแจ้งการตายจากสถานีอนามัยหรือรายงานการชันสูตรจากพนักงานสอบสวนไปประกอบด้วย หรือควรแก้ไขกฎหมาย ให้น้อยน้อยต้องมีการรับรอง การตายจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลหรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอก่อน

5.4.6 การชันสูตรพลิกศพควรจะให้มีทนายความเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย เพื่อให้ สิทธิแก่ญาติผู้เสียหายอาจจะให้ทนายความเข้าร่วมในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ เพื่อพิทักษ์สิทธิ เสรีภาพที่มีอยู่แล้ว และควรให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเข้าไปมีบทบาทร่วมในการตรวจสอบด้วย โดยเฉพาะในต่างจังหวัด ควรให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือปลัดอำเภอเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ด้วย

5.4.7 ในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อชันสูตร ในระหว่างนั้นกฎหมายควรจะให้สิทธิ แก่ทางฝ่ายผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหาที่จะนำแพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมสังเกตการณ์ในการผ่าศพ ด้วย เพื่อให้เกิดผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงและเพื่อความเป็นธรรมแก่ทั้ง 2 ฝ่าย

5.4.8 การที่กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ศาลไต่สวนชั้นอุทธรณ์พิพากษ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวมีประโยชน์เนื่องจากทำให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน เพราะข้าราชการในปัจจุบันมีการปฏิบัติงานที่ไม่เคร่งครัด ตรงไปตรงมาเท่ากับศาล การไต่สวนชั้นอุทธรณ์พิพากษน่าจะเป็นวิธีการตรวจสอบที่ดี แม้จะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างในเรื่องของความล่าช้าในขั้นตอนของการปฏิบัติงานก็ตาม แต่อย่างไรก็ดีหากต่อไปมีหน่วยงานใหม่ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยเฉพาะแล้วก็ไม่จำเป็นต้องให้ศาลไต่สวนอีกก็ได้

5.4.9 การพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขระบบงานนิติเวชในส่วนของงานชันสูตรพิพากษ ของประเทศไทย ควรดำเนินการดังนี้

- ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ทั้งด้านโครงสร้างและการบริหารงาน เพื่อให้ก่อเกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น ปลอดภัยจากการแทรกแซงทางการเมืองหรืออิทธิพลใด ๆ โดยอาจจะใช้วิธีแยกสถาบันนิติเวชวิทยาออกจากกรมตำรวจโดยทำการปรับปรุงให้เป็นองค์การวิชาชีพอย่างแท้จริง หรืออาจจะสร้างหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้ขึ้นมาใหม่ก็ได้
- ควรสร้างระบบการตรวจสอบถ่วงดุลจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น เช่น ศาลหรืออัยการ เป็นต้น
- ผลของการชันสูตรพิพากษจะต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกรมตำรวจ โดยเฉพาะในส่วนของงานสอบสวนให้เป็นมาตรฐานสากลยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรตำรวจ
- ผลการชันสูตรพิพากษ ควรเปิดเผยให้ทราบผลการตรวจโดยเปิดเผย
- มหาวิทยาลัยควรเป็นหน่วยงานสนับสนุน ค้นคว้า วิจัย ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย
- ควรกระจายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการชันสูตรพิพากษให้ทั่วประเทศ ไม่ควรมารวมอยู่ที่สถาบันนิติเวชวิทยาที่กรุงเทพมหานครเพียงแห่งเดียว
- ควรแก้ไขกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับผู้มีอำนาจหน้าที่ในการชันสูตรพิพากษ โดยอาจกำหนดให้แพทย์มีอำนาจเต็มในการสืบสวนการตายที่ผิดธรรมชาติ ดังระบบแพทย์สอบสวนของสหรัฐอเมริกาก็ได้

5.5 ทัศนคติ

ทัศนคติเป็นบุคคลอีกกลุ่มอาชีพหนึ่งที่บางท่านเห็นว่า ควรมีส่วนร่วมในการชั้นสูตร พลิกศพบ โดยเป็นตัวแทนของฝ่ายผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา เพื่อคุ้มครองส่วนได้เสียของฝ่ายตน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลในสาขาวิชาชีพดังกล่าว จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้แก่

1.) ว่าที่ร้อยโท จรัญ บุญทัน กรรมการสภาพนายความ (สำนักอบรมวิชาการว่าความ), อาจารย์พิเศษ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร, ทัศนคติประจำสำนักกฎหมาย ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

2.) นายอนันต์ แก้วศรี ทัศนคติประจำสำนักงานนายความ เสนีย์ ปราโมช

3.) นางอุไรวรรณ บริบาลบุรีภัณฑ์ อดีตประธานชมรมทนายสตรีแห่งประเทศไทย

โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

5.5.1 ระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบหลักนั้น ยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากผู้ชั้นสูตรพลิกศพบที่แท้จริงก็คือ ตำรวจ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกัน ความเป็นธรรมจึงอาจลดน้อยลง โดยสาเหตุอาจเนื่องมาจากมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน และถ้าเมื่อใดกฎหมายกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่ในการชั้นสูตรพลิกศพบโดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่ควรให้ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีบทบาทร่วมในเรื่องนี้ต่อไป ผู้ที่เหมาะสมในการชั้นสูตรพลิกศพบเพื่อสืบสวนการตายโดยตรงควรจะเป็นแพทย์นิติเวชเท่านั้น

5.5.2 การให้บริการชั้นสูตรพลิกศพบของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันนี้ ยังมีข้อบกพร่องเนื่องจากจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ปฏิบัติงานล่าช้า สถานที่เก็บศพไม่เพียงพอ ยกตัวอย่างเช่นเหตุการณ์ไฟไหม้ที่โรงงานเคเดอร์ปรากฏว่ามีคนตายเป็นจำนวนมากปัญหาที่เกิดขึ้น ก็คือ สถานที่เก็บศพมีไม่เพียงพอและเจ้าหน้าที่ตรวจชั้นสูตรพลิกศพบไม่ทันเวลา

สถาบันนิติเวชวิทยาไม่ควรอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจแต่ควรแยกออกมาเป็นองค์อิสระเพื่อเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการครอบงำการทำงานโดยเจ้าพนักงานตำรวจ โดยอาจจะอยู่ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขก็ได้ และผู้ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่นี้ควรจะเป็นแพทย์ผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพิสูจน์พยานหลักฐานทางคดีเป็นอย่างมาก

5.5.3 ปัจจุบันการที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชั้นสูตรพลิกศพบได้นั้น ถือว่ายังมีความจำเป็นอยู่ แต่ควรมีองค์กรหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเข้ามาควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทั้ง 2 ประเภทนี้อีกชั้นหนึ่ง

5.5.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดหาหรือแต่งตั้งแพทย์นิติเวช ควรเป็นหน่วยงานของแพทย์นิติเวชที่ตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะเองไม่จำเป็นต้องให้ศาลหรือสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้แต่งตั้ง

5.5.5 การชันสูตรพลิกศพไม่จำเป็นต้องให้หน่วยงานของศาล อัยการ หนายความหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เข้ามามีบทบาทร่วมในกระบวนการชันสูตรพลิกศพเนื่องจากอาจจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง เช่น ความล่าช้าในการปฏิบัติ และสร้างงานให้กับหน่วยงานอื่น ๆ มากเกินไป

5.5.6 ในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อชันสูตรนั้น หากกฎหมายให้สิทธิแก่ทางฝ่ายผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหาที่นำแพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมสังเกตการณ์ในการผ่าศพด้วยเพื่อร่วมตรวจสอบถึงความถูกต้องในกระบวนการทำงานของแพทย์ที่ผ่าศพนั้นก็จะเป็นสิ่งที่ดี แต่อย่างไรก็ตามก็มีความเห็นว่า วิธีการดังกล่าวในทางปฏิบัติอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากอาจมีข้อโต้แย้งกันระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพ โดยสิ่งดังกล่าวอาจนำไปสู่การทำลายความเป็นเอกเทศในการทำงานของแพทย์นิติเวชได้

5.5.7 การที่ในปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้ศาลได้สอบสวนชันสูตรพลิกศพนั้น เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นประโยชน์ คือ เป็นการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกชั้นหนึ่งว่าได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายจริงหรือไม่ แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่าการได้สอบสวนชันสูตรพลิกศพที่เกี่ยวกับการตาย อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจนี้ได้กระทำกันโดยรูปแบบง่าย ๆ โดยเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น การได้สอบสวนดังกล่าวมักเป็นการได้สอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยพนักงานอัยการนำพยานเข้าสืบ แต่ฝ่ายผู้ตายมักจะไม่มีผู้แทนหรือหนายความมาทำการถามพยานด้วยเลย จึงเห็นได้ว่ากระบวนการได้สอบสวนดังกล่าวมิใช่กระบวนการที่จะใช้ตรวจสอบอย่างแท้จริง ฉะนั้น การได้สอบสวนชันสูตรพลิกศพนี้ เห็นว่าทั้งศาลและอัยการควรจะได้กระทำอย่างจริงจังกว่านี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง มิฉะนั้นก็จะเท่ากับว่าได้สอบสวนก็เพื่อจะให้การฆาตกรรมเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น⁵

5.5.8 การพัฒนาหรือการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการนิติเวชในส่วนของการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย ควรดำเนินการดังนี้ คือ

- ควรแยกสถาบันนิติเวชวิทยาออกมาเป็นหน่วยงานอิสระ ซึ่งอาจจะอยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข หรือ สำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

⁵ สัมภาษณ์ ทองใบ ทองเปาด์. "วิสามัญฆาตกรรม ความตายของเงาดำ" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, (ฉบับที่ 34 กรกฎาคม 2530) : 32-33.

- ควรแก้ไขกฎหมาย โดยให้แพทย์เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการชันสูตรพลิกศพ

พลิกศพ

- พนักงานสอบสวนควรปฏิบัติงานให้มีความรวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5.6 อัยการ

ปัจจุบันอัยการก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพในส่วนของกระบวนการไต่สวนชันสูตรพลิกศพด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งในกลุ่มนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์มาทั้งสิ้นจำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้แก่

1.) นายคณิต ขวัญจันทร์ อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญากรุงเทพใต้ 4 สำนักงานอัยการสูงสุด

2.) นายทองศักดิ์ อุทยานนท์ อัยการพิเศษฝ่ายสำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานคดีศาลสูง 2 (กรุงเทพใต้) สำนักงานอัยการสูงสุด

3.) นายสุพล ยุติธิตา รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีอาญา สำนักงานคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด

4.) อาจารย์ ชัยเกษม นิตสิริ รองอธิบดีอัยการฝ่ายที่ปรึกษากฎหมาย สำนักที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด

5.) อาจารย์ เข็มชัย ชุตินวงศ์ อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด

โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

5.6.1 ระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบหลักนั้นเห็นได้วยังไม่มีความเหมาะสม ฉะนั้นจึงควรทำการแก้ไขกฎหมายโดยให้ผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการแพทย์และกฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพ โดยเฉพาะกรณีวิสามัญฆาตกรรม ควรแยกหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพโดยการชันสูตรพลิกศพเพื่อหาหลักฐานเบื้องต้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ส่วนกรณีที่เกี่ยวข้องกับบาดแผลหรือร่องรอยต่างๆ ตามร่างกายของศพ ควรเป็นหน้าที่ของแพทย์จะเหมาะสมมากกว่า ทุกวันนี้กฎหมายมิได้เปิดโอกาสให้พนักงานอัยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่แรก ในขณะที่คดีอาญาร้ายแรงแทบทุกคดีจะมาจบที่พนักงานอัยการ โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับการฆาตกรรม ซึ่งต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ทุกวันนี้อัยการเหมือนนั่งอยู่ปลายเหตุ บางครั้งเห็นว่ามีไปรษณีย์หรือไม่เป็นธรรมในชั้นสอบสวน แต่กว่าจะมาพบได้ในภายหลัง บางครั้งพยานหลักฐานสำคัญในคดีก็หายไปแล้ว แต่อย่างไรก็ดีการชันสูตรพลิกศพนี้ก็ไม่จำเป็นต้องให้อัยการทำหน้าที่ตรวจสอบ แต่อาจจะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือศาลเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ก็ได้ โดยในส่วนนี้

มีความเห็นว่า พนักงานอัยการน่าจะเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด เพราะเป็นผู้มีหน้าที่ นำพยานหลักฐานทั้งปวงเข้าสู่การพิจารณาของศาล จึงน่าจะมีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ทุกคดี ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของตำรวจ หากไม่มีการเข้าไปตรวจสอบแล้วย่อมมีแนวโน้มที่จะมีการใช้อำนาจโดยปราศจากการไตร่ตรอง หากมีพนักงานอัยการเข้าไปรับรู้ตั้งแต่ต้นก็จะเป็น ประโยชน์ในแง่ของการในความเป็นธรรมแก่ผู้ตายเป็นอย่างยิ่ง⁶ สำหรับการไต่สวนชันสูตรพลิกศพ นั้น แม้ว่าจะมีประโยชน์ในแง่ที่ว่า เป็นการเปิดวงให้กว้างให้กระบวนการยุติธรรมส่วนอื่น ๆ เข้า มารู้เห็นมากขึ้นก็ตาม แต่ทุกวันนี้การชันสูตรพลิกศพ ทางพนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในช่วง ปลายเท่านั้น เช่น ร้องขอให้ศาลทำการไต่สวน ภายหลังจากที่มีการตรวจชันสูตรศพกันเรียบร้อยแล้ว ทำให้ดูเหมือนจะมีการเตรียมข้อมูลมาให้พนักงานอัยการก่อนชั้นหนึ่ง ยิ่งเป็นกรณีที่ตำรวจลง มือกระทำวิสามัญฆาตกรรมเองแล้วให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจด้วยกันชันสูตรยิ่งน่าเป็น ห่วงมาก จึงเห็นด้วยกับการที่จะให้มีคนกลางมาร่วมตรวจสอบในกระบวนการดังกล่าวอีกชั้น หนึ่ง⁷

5.6.2 ในการที่สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจนั้น เห็นว่าสังกัดของ หน่วยงานดังกล่าวยังไม่มีความเหมาะสม เพราะอาจเกิดปัญหาในแง่ของการอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะกรณีคดีวิสามัญฆาตกรรม และปัญหาในการปกครองหรือบริหารโดยใช้ระบบชั้น การบังคับบัญชาตามลำดับตำแหน่งชั้นยศ ดังนั้น สถาบันนิติเวชวิทยาควรจะเป็นอิสระใน การทำงาน โดยสังกัดอยู่กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวน แต่ขณะเดียวกันก็มีความ เห็นว่า สถาบันนิติเวชวิทยาควรจะต้องอยู่กับหน่วยงานสอบสวน แต่หน่วยงานสอบสวนไม่ควรให้ ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ควรให้พนักงานอัยการเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบดังอารยประเทศจะ ถูกต้องและเหมาะสมกว่า โดยทั้งนี้ระบบการบริหารงานของหน่วยงานดังกล่าวต้องมีความเป็น อิสระเพียงพอเนื่องจากที่ผ่านมา พบว่าผู้บริหารไม่มีความอิสระในการบริหารงานเท่าที่ควร ประกอบกับงานในด้านนี้ไม่ใช่งานหลักของกรมตำรวจ ดังนั้น ในส่วนของงบประมาณ เทคโนโลยี ต่าง ๆ จึงไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ฉะนั้น จึงควรมีองค์การอิสระเข้ามารับผิดชอบโดยตรง เหมือนในต่างประเทศ โดยระบบการบริหารจะมีผู้บริหารอยู่ประจำที่หน่วยงานซึ่งเป็นศูนย์กลางใน การดำเนินการวางแผนงานต่าง ๆ และมีแพทย์จากโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชนเป็น ผู้ปฏิบัติงานอยู่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ โดยควรกำหนดให้ค่าตอบแทนในการทำงานเป็นกรณีพิเศษ และหน่วยงานดังกล่าวควรจะต้องอยู่ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข หรือสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

⁶ สัมภาษณ์ วิศิษฐ์ โฉนิตนาวิ, อัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมายสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน, ไทยรัฐ (วันที่ 18 พฤษภาคม 2538) : 5.

⁷ สัมภาษณ์ สมพงษ์ สุวรรณภักดี, อัยการประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชน, ไทยรัฐ (วันที่ 18 พฤษภาคม 2538) : 5.

5.6.3 ปัจจุบันการที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อทำการชันสูตรพลิกศพนั้นเห็นว่า สำหรับประเทศไทยซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมในระดับนี้ ก็จัดได้ว่ามีความเหมาะสมแล้ว แต่บุคคลเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานดังกล่าวให้มีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก็เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวไม่มีความเหมาะสมในด้านวิชาการ ความรู้ ความชำนาญ ดังนั้นหน้าที่ดังกล่าวนี้ควรให้แพทย์นิติเวชหรืออย่างน้อยควรเป็นแพทย์ผู้ผ่านการอบรมด้านนี้มาบ้างเป็นผู้รับผิดชอบจะดูเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่า โดยอย่างน้อยควรจัดให้มีอำเภอละ 1 คน (ซึ่งอาจไม่ใช่เจ้าหน้าที่ประจำก็ได้)

5.6.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดหาหรือแต่งตั้งแพทย์นิติเวชควรเป็นแพทยสภา หรือศาล แต่ถ้าเป็นองค์กรอิสระแล้วก็ไม่จำเป็นต้องให้หน่วยงานอื่นแต่งตั้ง การแต่งตั้งอาจมีการกำหนดโดยกฎหมายหรืออาจจะแต่งตั้งโดยคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สรรหาและควบคุมการปฏิบัติงานในเรื่องนี้โดยเฉพาะ โดยอาจเรียกว่า “คณะกรรมการนิติเวชแห่งชาติ” ก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีองค์กรใหม่ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะสำหรับในแต่ละจังหวัดก็อาจให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลในแต่ละจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง หรืออาจให้มีคณะกรรมการที่ดำเนินการในเรื่องนี้ในแต่ละจังหวัดทำหน้าที่สรรหาและแต่งตั้งแพทย์นิติเวชเพื่อปฏิบัติงานดังกล่าวก็ได้

แพทย์นิติเวชควรได้รับเงินตอบแทนประจำแห่งจากหน่วยงานเพิ่มขึ้นเป็นรายเดือน เพราะถ้าได้รับเงินตอบแทนเป็นรายศฟ อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในเชิงธุรกิจการค้ามากเกินไป แต่ก็มีบางความเห็นที่ควรได้รับเงินตอบแทนเป็นรายศฟมากกว่า โดยควรได้รับทั้งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และค่าเดินทางด้วย ไม่ควรได้รับเป็นรายเดือน เพราะบางจังหวัดใน 1 ปี อาจไม่มีงานเลยหรือมีเพียงไม่กี่ศฟเท่านั้น ซึ่งจุดนี้อาจจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้

5.6.5 การที่กฎหมายจะกำหนดให้หน่วยงานของศาล หรืออัยการ เข้ามามีบทบาทร่วมด้วยในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน ในเรื่องนี้โดยหลักการจัดว่าเหมาะสมดีแล้วแต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากมาก เพราะกว่าศาลหรืออัยการจะเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนก็คงปฏิบัติหน้าที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ก็มีบางความเห็นที่ว่า กรณีดังกล่าวกฎหมายไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดเป็นบทบังคับให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ เพราะการชันสูตรพลิกศพเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจสอบสวนอยู่แล้วหากจัดระบบนี้ให้ดีแล้ว พนักงานอัยการก็สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้ โดยพนักงานอัยการอาจจะออกไปดูที่เกิดเหตุเฉพาะบางคดีที่เห็นสมควร ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของการใช้อำนาจตามดุลยพินิจของพนักงานอัยการนั่นเอง

กฎหมายควรกำหนดให้รายงานการชันสูตรพลิกศพเป็นพยานเอกสารที่ศาลอาจรับฟังได้ โดยแพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพหรือแพทย์ผู้ทำการผ่าศฟไม่จำเป็นต้องเสียเวลามากเกินไป

ความที่ศาลอีก ยกเว้นแต่กรณีที่เป็น เช่น กรณีมีข้อโต้แย้งหรือมีข้อความที่อธิบายไว้ไม่ชัดเจน อ่านแล้วไม่สามารถเข้าใจได้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน

5.6.7 ในขณะที่แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อชันสูตรในระหว่างนั้นกฎหมายควรจะให้สิทธิแก่ทางฝ่ายผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหาที่จะนำแพทย์ของฝ่ายตนร่วมสังเกตการณ์ในการผ่าศพด้วย เมื่อกรณีมีการร้องขอจากทางฝ่ายผู้เสียหายและฝ่ายผู้ต้องหาเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวไม่ควรเป็นไปในลักษณะของการบังคับหรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเสมอไป แต่ควรจะเป็นไปในลักษณะของการให้สิทธิที่จะดำเนินการดังกล่าวเสียมากกว่าแต่อย่างไรก็ดี หากมีหน่วยงานใหม่ที่ตั้งเป็นองค์กรอิสระขึ้นมาทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะก็อาจจะไม่จำเป็นต้องให้แพทย์อื่น (จากฝ่ายผู้ต้องหาและฝ่ายผู้เสียหาย) มาตรวจสอบอีก โดยอาจจะกำหนดให้มีเฉพาะกรณีที่มีการโต้แย้งมาในภายหลังเท่านั้นก็ได้

5.6.8 การที่กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ศาลต้องทำการไต่สวนชันสูตรพลิกศพนั้น เห็นได้ว่ากระบวนดังกล่าวมีประโยชน์ คือ เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตายในเบื้องต้น เพื่อสืบหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีนั้น ๆ ต่อไป เพราะการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน มองดูแล้วอาจจะยังไม่มีความจริงไปตรงมาเท่าใดนัก แต่ในอนาคตอาจไม่จำเป็นต้องให้ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพทุกคดีเสมอไป หากมีการแก้ไขกฎหมายและวางระบบงานนิติเวชที่ดีแล้ว อาจจะมีการไต่สวนเฉพาะรายที่ยื่นคำขอใช้สิทธิให้ศาลไต่สวนเท่านั้นก็ได้

5.6.9 การพัฒนาหรือการปรับปรุงแก้ไขระบบงานนิติเวชในส่วนของงานชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย ควรดำเนินการดังนี้ คือ

- ควรทบทวนถึงความเหมาะสมในการให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่หลักในการชันสูตรพลิกศพโดยปราศจากการตรวจสอบการใช้อำนาจที่เหมาะสม โดยเฉพาะในกรณีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งมีความขัดแย้งของผลประโยชน์อย่างชัดเจน หากไม่สามารถกำหนดให้องค์กรที่เป็นกลาง มากกว่าพนักงานสอบสวน เช่น พนักงานอัยการหรือผู้พิพากษาเข้ามาทำหน้าที่นี้ก็จำเป็นต้องให้พนักงานสอบสวนอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลขององค์กรดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบถ่วงดุลและเป็นการสร้างระบบการตรวจสอบจากต่างองค์กร (Accountability) ขึ้นด้วย

- รัฐต้องส่งเสริมให้มีแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านนิติเวชศาสตร์อย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพื่อให้มีผู้เชี่ยวชาญในวิชาการด้านนี้กระจายไปทั่วประเทศ แนวทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดน่าจะเป็นการจัดให้มีองค์กรที่รับผิดชอบงานด้านนิติเวชขึ้นโดยเฉพาะซึ่งอยู่ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องในทางการแพทย์อยู่แล้ว โดยให้มีสำนักงานนิติเวชในทุกจังหวัดทั่วประเทศและรัฐบาลต้องให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณให้เพียงพอ การจัดให้มีองค์กรที่รับผิดชอบทางด้านนิติเวชขึ้นโดย

เฉพาะซึ่งสังกัดอยู่ ในกระทรวงสาธารณสุขจะเป็นก้าวแรกของการพัฒนาไปสู่สถาบันนิติเวชอิสระ ซึ่งในที่สุดอาจนำไปสู่ระบบการแต่งตั้ง Coroners หรือ Medical Examiners ให้เป็นผู้มีอำนาจเต็ม ในการชันสูตรพลิกศพ เช่น ในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาก็เป็นได้⁸

- ต้องจัดให้มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีดำเนินการในการชันสูตรพลิกศพ และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีวภาพ การตรวจบาดแผลตลอดจนการให้ความเห็นทางการแพทย์ที่มีผลเกี่ยวข้องในทางคดีอาญาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใส(Transparency) ในกระบวนการอันจะนำมาซึ่งระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ นอกจากระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว จะต้องมีการพยานหลักฐานที่ตรวจสอบได้ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินการเท่าที่จะทำได้ เช่น การบันทึกผลการตรวจพิสูจน์เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างละเอียด มีรูปถ่ายหรือบันทึกภาพ ในขั้นตอนที่สำคัญ มีระเบียบข้อบังคับให้มีเจ้าหน้าที่คนอื่นมาร่วมลงนาม เพื่อเป็นการร่วมตรวจสอบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการทางด้านนิติเวชเป็นกระบวนการที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องได้ในการดำเนินคดีในชั้นศาล ยังผลให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด

- ควรปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการชันสูตรพลิกศพให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน และจะได้หลักฐานที่ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

- ควรสร้างสิ่งจูงใจให้ผู้มาประกอบวิชาชีพนี้มากขึ้น เพื่อเป็นผลให้เกิดการเพิ่มปริมาณบุคลากรให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ การเพิ่มเงินประจำตำแหน่ง ให้ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนี้โดยการขยายอัตราและขยายระดับในตำแหน่งหน้าที่ทางราชการโดยเพิ่มเป็นระดับ 9-10 เป็นต้น

5.7 ผู้พิพากษา

ศาลเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญกับการชันสูตรพลิกศพ โดยเฉพาะบทบาทในกระบวนการไต่สวนชันสูตรพลิกศพ ดังนั้น ผู้ที่จะแสดงความคิดเห็นในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดีจากการสัมภาษณ์ก็คือ ผู้พิพากษา นั่นเอง โดยในกลุ่มนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1.) นายศิริชัย สวัสดิ์มงคล รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้
- 2.) อาจารย์ พรเพชร วิชิตชลชัย ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1

⁸ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, "งานนิติเวชกับการดำเนินคดีอาญา บทบาทที่ต้องทบทวน", มติชน (6 ตุลาคม 2537) : 20.

3.) อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง (เลขานุการประธานศาลฎีกา)

4.) นายพันธุ์เลิศ บุญเลี้ยง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงปทุมวัน

5.) นายอมรรัตน์ กริยาผล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ช่วยราชการในตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงดุสิต

ซึ่งผู้ให้การสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

5.7.1 ระบบงานนิติเวชของประเทศไทยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันโดยมีตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบหลักนั้น ยังไม่มีความเหมาะสมควรจะให้หน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นของแพทย์นิติเวชจะเหมาะสมกว่า

5.7.2 การให้บริการชั้นสุตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชวิทยาในปัจจุบันนี้ เห็นว่ายังมีจุดบกพร่องอยู่บ้าง คือ

- มีปัญหาในเรื่องความไม่น่าเชื่อถือเกิดขึ้นที่ตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงาน โดยพบว่าบางครั้งมักมีข่าวคราวด้านลบเกี่ยวกับเรื่องการทุจริตไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ ขาดจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

- ในต่างจังหวัด แพทย์ที่สนใจจะปฏิบัติงานด้านการชันสูตรพลิกศพมีจำนวนน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแพทย์นิติเวชขึ้นในเขตต่างจังหวัด

- การที่สถาบันนิติเวชวิทยาอยู่ในสังกัดของกรมตำรวจนั้น เห็นว่ายังไม่เหมาะสมเนื่องจาก ไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน เพราะโครงสร้างเกี่ยวกับสายการบังคับบัญชาไม่เหมาะสม อาจเกิดความเกรงอกเกรงใจเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกัน มีอคติรักในพวกห้องเดียวกัน ดังนั้นสถาบันนิติเวชวิทยาควรแยกออกมาเป็นองค์กรอิสระ พร้อมทั้งกองพิสูจน์หลักฐานเพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน หรือควรขึ้นอยู่กับศาลหรือหน่วยงานใดก็ได้ที่มีไซกรมตำรวจ เพื่อให้เป็นการคานดุลอำนาจกับพนักงานสอบสวน

สำหรับประเด็นที่ว่า หากจะให้เจ้าหน้าที่พนักงานสืบสวนการตายขึ้นโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพนั้น เห็นว่าระบบงานนิติเวสดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน หากนำระบบนี้มาใช้ อาจก่อให้เกิดการซ้ำซ้อน ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อื่นได้

5.7.3 ในปัจจุบันการที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลเข้ามาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพได้นั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าจะยังไม่มีความเหมาะสม เพราะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ประจำตำบลไม่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ และในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ได้แต่อย่างใด

5.7.4 ศาลควรจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดหาหรือแต่งตั้งแพทย์นิติเวช โดยแต่งตั้งและขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชศาสตร์ของศาล แต่หากมีองค์กรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะตั้งขึ้นมาใหม่ก็ควรให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้แต่งตั้ง หรืออาจแต่งตั้งจากองค์กรควบคุมจรรยาบรรณวิชาชีพนิติเวช หรืออาจใช้วิธีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาจังหวัดในระดับท้องถิ่นก็ได้

5.7.5 การชั้นสูตรพลิกศพไม่จำเป็นต้องให้หน่วยงานของศาล อัยการ ทนายความ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเข้ามามีบทบาทร่วมในกระบวนการชั้นสูตรพลิกศพ เพราะหน่วยงานเหล่านี้มิได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการชั้นสูตรพลิกศพแต่อย่างใด และกระบวนการดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานด้วย เนื่องจากพบว่าแต่เดิมกฎหมายเคยกำหนดให้มีหน่วยงานของศาล อัยการเข้าร่วมในกระบวนการชั้นสูตรพลิกศพแล้วและในที่สุดก็เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาและความไม่สะดวกในการปฏิบัติงานหลาย ๆ ประการ

5.7.6 หากกฎหมายจะกำหนดให้รายงานการชั้นสูตรพลิกศพเป็นเอกสารมหาชนที่ศาลอาจรับฟังได้โดยแพทย์นิติเวชไม่จำเป็นต้องมาเบิกความที่ศาลอีก ยกเว้นกรณีที่น่าจำเป็นนั้น มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า หากแพทย์นิติเวชเขียนรายงานการชั้นสูตรพลิกศพได้ชัดเจน และทนายความของฝ่ายผู้เสียหายและฝ่ายผู้ต้องหาไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ แล้ว โดยปกติศาลก็จะรับฟังในเบื้องต้นอยู่แล้ว

5.7.7 ในขณะที่แพทย์นิติเวชทำการผ่าศพเพื่อชันสูตร ในระหว่างนั้นกฎหมายควรให้สิทธิแก่ฝ่ายผู้เสียหาย และฝ่ายผู้ต้องหาที่จะนำแพทย์ของฝ่ายตนมาร่วมสังเกตการณ์ในการผ่าศพด้วย แต่ทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีมาตรการกำหนดหน้าที่เพื่อใช้บังคับแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะถ้ากำหนดเป็นหน้าที่จะมีปัญหาตามมา เช่น เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และอาจทำให้ฝ่ายผู้เสียหายและฝ่ายผู้ต้องหาต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวขณะเดียวกันก็สร้างความโปร่งใสในกระบวนการทำงานขึ้นตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ก็อาจจะใช้วิธีการบันทึกวิถีทัศน์ระหว่างที่แพทย์นิติเวชทำการผ่าศพก็น่าจะเพียงพอแล้ว และที่สำคัญกฎหมายต้องกำหนดระยะเวลาในการผ่าศพที่แน่นอน โดยอาจให้อำนาจแพทย์นิติเวชเป็นผู้กำหนดวันเวลาที่ผ่าศพ(ก่อนที่สภาพศพจะเปลี่ยนแปลงไป) รวมถึงกำหนดวิธีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งของแพทย์แต่ละฝ่ายด้วย

5.7.8 การที่กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ศาลต้องทำการไต่สวนชันสูตรพลิกศพนั้น เห็นได้ว่าประโยชน์ของการไต่สวนชันสูตรพลิกศพดังกล่าวมีน้อยเพราะกระบวนการดังกล่าวก็เป็นเพียงเสมือนการทบทวนประเด็นการชันสูตรพลิกศพที่ได้ทำขึ้นในตอนแรกเท่านั้น ฉะนั้น จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะกำหนดให้ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพต่อไป โดยเฉพาะหากมีแพทย์นิติเวชที่มีความรู้ และมีจรรยาบรรณดีพอ แต่อย่างไรก็ดีก็มีผู้ที่เห็นว่ากฎหมายควรกำหนดให้ศาลไต่สวน

ชั้นสูงตรพลิกศพบต่อไปเช่นเดิม เพราะอย่างน้อยก็เป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้เสียหายมาตรวจสอบ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งถือเป็นการควบคุมและตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งด้วย

5.7.9 การพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขระบบงานนิติเวชในส่วนของงานชั้นสูงตรพลิกศพบ ของประเทศไทย ควรดำเนินการดังนี้ คือ

- ควรหาวิธีการเพิ่มจำนวนบุคลากร(แพทย์นิติเวช)ให้มากขึ้น เนื่องจาก ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรในด้านนี้มาก โดยอาจใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจ ให้แพทย์มาทำงานด้านนี้มากขึ้น ซึ่งได้แก่ การเพิ่มเงินตอบแทนประจำตำแหน่ง การขยายอัตรา และตำแหน่งเพื่อให้แพทย์ที่ปฏิบัติงานด้านนี้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพมากขึ้น เป็นต้น
- ควรมีมาตรการเพิ่มความรู้ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านนี้ โดยจัดฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานดังกล่าว
- ควรอบรมจริยธรรมให้แพทย์มีจิตสำนึกที่ดี และมีจรรยาบรรณในการ ประกอบวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น
- ควรเพิ่มบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ และผู้ช่วยแพทย์นิติเวชให้มากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้งานบริการด้านนิติเวชมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
- ควรเพิ่มปริมาณและประสิทธิภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ให้ เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- กฎหมายควรกำหนดให้บันทึกวิถีทัศน์ขั้นตอนการผ่าศพเพื่อเก็บไว้ใช้เป็น หลักฐานในการดำเนินคดีต่อไป
- กฎหมายควรกำหนดให้ประกาศผลการชั้นสูงตรพลิกศพบเพื่อให้ทราบโดย

เปิดเผย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย